

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації
МІЩЕНКА ВІКТОРА ВАСИЛЬОВИЧА
на тему: «Розвиток аграрного сектору України в умовах
економічних перетворень»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 «Економіка»

Дисертаційна робота Міщенко В. В. «Розвиток аграрного сектору України в умовах економічних перетворень» присвячена вирішенню актуального науково-прикладного завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних положень, науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо розвитку аграрного сектору України та його стійкого функціонування в умовах економічних перетворень з урахуванням сучасних викликів національної економіки.

Тематика дисертаційної роботи є надзвичайно актуальною, оскільки аграрний сектор України виступає однією з базових складових національної економіки, забезпечує продовольчу безпеку держави, формує суттєву частку експортного потенціалу та безпосередньо впливає на соціально-економічний розвиток сільських територій. В умовах економічних перетворень, посилення глобальної конкуренції, воєнних викликів, екологічних обмежень, зміни логістичних ланцюгів та активізації цифрової трансформації потреба у науковому обґрунтуванні нових підходів до розвитку аграрного сектору істотно зростає.

Актуальність дослідження зумовлена також необхідністю переосмислення підходів до забезпечення стійкості аграрного сектору в умовах війни та повоєнного відновлення, підвищення ефективності державного регулювання, розширення органічного виробництва, раціонального використання ресурсного потенціалу та впровадження цифрових технологій у виробничі й управлінські процеси. У цьому контексті дисертація Міщенко В. В. є своєчасною, науково аргументованою і практично затребуваною.

Наукова новизна дисертації полягає у поглибленні теоретико-методологічних засад розвитку аграрного сектору України та обґрунтуванні науково-практичних підходів до забезпечення його стійкого функціонування в умовах економічних перетворень, цифровізації та сучасних викликів.

У роботі вперше обґрунтовано стратегічні параметри стійкого розвитку аграрного сектору на основі розширення площ органічного виробництва з урахуванням глобальних екологічних викликів і соціально-економічних тенденцій у парадигмі Цілей сталого розвитку. Важливим науковим результатом є встановлення за допомогою кореляційно-регресійного аналізу неоднозначного взаємозв'язку між розширенням площ органічних сільськогосподарських угідь і рівнем викидів парникових газів у країнах ЄС, що створює підґрунтя для адаптації релевантного європейського досвіду в Україні.

Удосконалено понятійно-категоріальний апарат у частині уточнення змісту категорії «стійкість розвитку аграрного сектору», яку автор розглядає як спрямований процес стабільного функціонування і системного розвитку аграрного сектору, що забезпечує економічно обґрунтоване розширене відтворення, підвищення рівня та якості життя сільського населення і збереження природно-ресурсного потенціалу. Удосконалено також методичний підхід до визначення факторів, що обумовлюють специфіку ініціації цифрової трансформації аграрного сектору, та підхід до оцінки стратегічного економічного потенціалу аграрного сектору регіону.

Набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо державного регулювання системного розвитку аграрного сектору в умовах цифровізації, концептуальні засади формування стратегії його стійкого розвитку, а також наукові підходи до визначення «точок опори» системного розвитку аграрного сектору. До таких «точок опори» автор відносить функціонування селянських (фермерських) господарств, автономно функціонуючих сільськогосподарських організацій та інтегрованих агропромислових формувань. Наукову цінність має і розроблений алгоритм цифрової трансформації аграрного сектору, у якому визначено зони відповідальності держави та агробізнесу як ключових суб'єктів взаємодії.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає у розвитку економічної теорії та методології дослідження аграрного сектору як складної соціально-економічної системи. Автором систематизовано підходи до розуміння економічної сутності аграрного сектору, його ресурсного потенціалу, стійкості, регуляторних механізмів та цифрової трансформації. Науково обґрунтовано, що пріоритетними складовими стійкого розвитку аграрного сектору є економічна, соціальна, екологічна, демографічна та правова, а також доведено необхідність інтеграції елементів цифрової інфраструктури та інформаційного забезпечення в усі ключові напрями розвитку.

Вагомим теоретичним результатом є запропонований системний підхід до оцінки стратегічного економічного потенціалу аграрного сектору регіону, який охоплює економіко-фінансову, виробничо-технологічну, природно-екологічну, соціально-інтелектуальну, інституційну, політико-інтеграційну та енергетичну складові. Теоретичне значення має й розроблена концепція стійкого розвитку аграрного сектору України, яка поєднує інструменти державної політики, механізми співпраці суб'єктів аграрного сектора, адресну підтримку, цифрові технології та екологічно орієнтовані підходи до ведення господарства.

Практичне значення дисертації Міщенко В. В. полягає у можливості використання її положень і висновків при формуванні державної аграрної політики, удосконаленні механізмів державного регулювання, розробленні регіональних програм розвитку аграрного сектору, а також у діяльності підприємств аграрної сфери щодо впровадження цифрових технологій, платформних рішень, інформаційних систем управління та екологічно орієнтованих моделей виробництва.

Дисертаційне дослідження виконувалося відповідно до плану науково-дослідних робіт Донецького національного університету імені Василя Стуса за темою «Стратегія розвитку складних соціально-економічних систем в новій економіці» (номер державної реєстрації 0122U201632). Практичну цінність мають запропоновані автором: підхід до оцінки стратегічного потенціалу аграрного сектору регіону на прикладі Вінницької області; концепція використання земель України під органічне виробництво; PEST-аналіз стану аграрного сектору; багатокомпонентний механізм створення та реалізації

комплексної стратегії розвитку аграрного сектору; алгоритм цифрової трансформації аграрного сектору з виокремленням зон відповідальності держави та бізнесу.

Положення дисертації можуть бути використані органами державної влади й місцевого самоврядування, галузевими установами, суб'єктами аграрного бізнесу, експертно-аналітичними центрами, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти при викладанні дисциплін економічного, управлінського та галузевого спрямування.

Дисертація виконана особисто, містить наукові положення, що отримані здобувачем особисто, і які мають вагоме значення для розвитку економіки України.

Основні положення та результати дисертації опубліковано у 11 наукових працях, серед яких: 1 стаття у науковому виданні категорії «А» (Scopus, у співавторстві), 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б» (з них 2 у співавторстві), а також 5 публікацій за матеріалами науково-практичних конференцій. Наукові результати дисертації повною мірою висвітлені у публікаціях автора та пройшли належну апробацію:

1. Міщенко В. В., Гуськов А. В. Необхідність державної підтримки стійкості розвитку аграрної галузі в умовах війни. *Агросвіт*. 2023. № 16. С. 61-67. URL: <http://dx.doi.org/10.32702/2306-6792.2023.16.61> (журнал категорії «Б»).
Особистий внесок здобувача полягає у розробці системи регулювання ціноутворення на продукцію аграрної галузі та заходів державного впливу.
2. Міщенко В. В. Методи та інструменти цифрової трансформації аграрного сектору. *Агросвіт*. 2024. № 8. С. 103-110. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.8.103> (журнал категорії «Б»).
3. Міщенко В. В. Пріоритетність розвитку аграрного сектору України в умовах війни. *Агросвіт*. 2024. № 18. С. 104-112. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.18.104> (журнал категорії «Б»).
4. Kozlovskyi, S., Zayukov, I., Kozlovskyi, V., Tregubov, O., Storchak, S., Mishchenko, V., Lavrov, R. (2025). Relationship Between Organic Farmland Expansion and Greenhouse Gas Emissions in Europe: Implications for the Implementation of the Sustainable Development Goals. *Problemy Ekorozwoju*,

- Vol. 20(1), pp. 159-173. URL: <https://doi.org/10.35784/preko.6337> (журнал категорії «А»). *Особистий внесок здобувача* полягає у проведенні кореляційно-регресійного аналізу виявлення впливу розширення площ органічних сільськогосподарських угідь на обсяги викидів парникових газів країн ЄС в парадигмі Цілей сталого розвитку.
5. Міщенко В. В. Парадигма державного регулювання системного розвитку аграрного сектора в умовах цифровізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 5. С. 201-209. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.5.201> (журнал категорії «Б»).
 6. Томчук О. В., Міщенко В. В. Концепція стратегії стійкого розвитку аграрного сектору України. *Ефективна економіка*. 2025. № 10. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.10.33> (журнал категорії «Б»). *Особистий внесок здобувача* полягає у розробці матриці узгодження інтересів суб'єктів аграрного сектора економіки, визначенні глобальних тенденцій розвитку аграрного сектору та розробці алгоритму та стратегії розвитку аграрного сектору України
 7. Міщенко В. В. Сучасні загрози економічній безпеці аграрній галузі України. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні*. Вінниця, ВНТУ, 1-2 березня 2024 р. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/fiip/fiip2024/paper/view/20178>
 8. Міщенко В. В. Стійкість та регулювання розвитку в економічних системах // *Science and society: modern trends in a changing world. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference*. MDPC Publishing. Vienna, Austria. 2024. Pp. 405-412-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/v-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-society-modern-trends-in-a-changing-world-15-17-04-2024-viden-avstriya-arhiv/>
 9. Міщенко В. В. Класифікація підходів цифрової трансформації аграрного сектору України. *International scientific-practical conference "Current issues of economics, finance, management and law"*. Angers. France. February 2025. Pp. 13-16. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/02/25.html>
 10. Міщенко В. В. Проблеми економічного розвитку аграрного сектору України в умовах війни. *Сталий економічний розвиток, ефективне управління та*

фінансово-правові механізми в умовах глобальних трансформацій: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. Ізмаїл: ЦФЕНД, 2025. 79 с., С. 34-35. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/02/28.html>

11. Міщенко В. В. Обґрунтування стратегічних параметрів стійкого економічного розвитку аграрного сектору на основі розширення площ органічного виробництва. *Наука, освіта і суспільство в умовах змін: виклики та інновації: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. Кременчук: ЦФЕНД, 2025. 256 с., С. 117-121. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/10/10.html>*

Наукові публікації здобувача відповідають вимогам пп. 8, 9, «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (затверджено Постановою КМУ № 44 від 12 січня 2022 р).

Результати дисертації повною мірою висвітлені у зазначених публікаціях.

Науковий рівень дисертації відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень щодо напрямів розвитку аграрного сектору України. Дисертація є завершеним науковим дослідженням, що повністю відповідає спеціальності 051 Економіка. Висновки та рекомендації, що наведені в роботі мають теоретичну та практичну цінність для аграрної економіки України.

Фактів порушення академічної доброчесності в роботі не виявлено.

На підставі вищезазначеного дисертацію Міщенка Віктора Васильовича на тему: «Розвиток аграрного сектору України в умовах економічних перетворень» рекомендовано до захисту на підставі п. 13. «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 12.01.2022 № 44 у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка».

Висновок складено за результатами публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні кафедри менеджменту та поведінкової економіки (протокол № 21 від 27.05.2026 р.)

Головуючий:

завідувач кафедри

менеджменту та поведінкової економіки

Донецького національного

університету імені Василя Стуса,

д. е. н., професор

Ольга ДОРОНІНА